
РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ

Валентина КРИЖНА

Законом України “Про запобігання корупції” на Національне агентство з питань запобігання корупції покладено обов’язок здійснення постійного моніторингу виконання закону у сфері захисту викривачів та щорічного аналізу і перегляду державної політики у цій сфері.

Відповідно до положень ч. 2, 3 ст. 53 Закону викривач перебуває під захистом держави, інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, установлених законом. За наявності загрози життю, житлу, здоров’ю та майну викривача або його близьких осіб, у зв’язку зі здійсненим повідомленням про порушення вимог Закону, правоохоронні органи можуть застосувати до них правові, організаційно-технічні та інші заходи, спрямовані на захист від протиправних посягань, передбачені ст. 7 Закону України “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”, а саме: особиста охорона, охорона житла і майна; видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження; заміна документів та зміна зовнішності; зміна місця роботи або навчання; переселення в інше місце проживання; забезпечення конфіденційності відомостей про особу; закритий судовий розгляд; інші заходи безпеки [1].

При цьому слід ураховувати, що відповідно до ст. 2 вказаного Закону право на забезпечення безпеки за наявності відповідних підстав мають:

особа, яка заявила до правоохоронного органу про кримінальне правопорушення або в іншій формі брала участь чи

сприяла виявленню, попередженню, припиненню або розкриттю кримінальних правопорушень;

потерпілий і його представник у кримінальному провадженні;

підозрюваний, обвинувачений, захисники і законні представники;

цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники у справі про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням;

представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження;

свідок, експерт, спеціаліст, перекладач і понятій;

члени сімей та близькі родичі зазначених осіб, якщо шляхом погроз або іншими протиправними діями щодо них роблять спроби вплинути на учасників кримінального судочинства.

Здійснення заходів безпеки покладається за підслідністю на органи Служби безпеки, Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, у складі структур яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи.

Згідно з ч. 3 ст. 53 Закону особа або член її сім'ї не може бути звільнена чи примушена до звільнення, притягнута до дисциплінарної відповідальності чи піддана з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням нею про порушення вимог цього Закону іншою особою.

Гарантію щодо заборони звільнення викривача закріплено також у ст. 235 Кодексу законів про працю України, згідно з якою в разі звільнення без законної підстави або незаконного переведення на іншу роботу, у тому числі у зв'язку з повідомленням про порушення вимог Закону України "Про за-

---

побігання корупції” іншою особою, працівник повинен бути поновлений на попередній роботі органом, який розглядає трудовий спір.

У разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, який був звільнений у зв’язку зі здійсненням ним або членом його сім’ї повідомленням про порушення вимог іншою особою, та за його відмови від такого поновлення органом, який розглядає трудовий спір, приймає рішення про виплату йому компенсації в розмірі шестимісячного середнього заробітку [2].

Додаткові гарантії захисту викривачів встановлено ч. 2 ст. 35 Цивільного процесуального кодексу України та ч. 2 ст. 53 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з якими Національне агентство може бути залучено як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв’язку з повідомленням ним або членом його сім’ї про порушення вимог Закону України “Про запобігання корупції” іншою особою.

Список використаних джерел

1. Нестеренко О. В., Шостко О. Ю. Правовий захист викривачів. Харків : Права людини, 2016. 94 с. URL: <http://nocorrupt.com/content/pravovyy-zahyst-vykryvachiv>
2. Запобігання та протидія корупції : навчальний посібник / за заг. ред. А. Михненка. Київ : Акад. фінанс. упр., 2013. 666 с.